

ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน

Factors Affecting Intention to Alcohol Abstinence among the Department Store Employees in Nan Province

อนันญา ดีปานา

หลักสูตรการจัดการการส่งเสริมสุขภาพ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศูนย์ลำปาง ตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง 52190

ลภัสรดา หนู่มคำ* และศุภางค์ วัฒนเสย

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง

ตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง 52190

Anunya Deepana

Health Promotion Management Program, Faculty of Public Health, Thammasat University,

Lampang Centre, Pong Yang Khok, Hang Chat, Lampang 52190

Lapatrada Numkham* and Supang Wattanasoei

Faculty of Public Health, Thammasat University, Lampang Centre,

Pong Yang Khok, Hang Chat, Lampang 52190

บทคัดย่อ

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุและโรคต่าง ๆ พบว่ากลุ่มวัยทำงานมีอัตราการดื่มสูงกว่ากลุ่มอื่น การวิจัยแบบสำรวจเชิงบรรยายครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เก็บข้อมูลจำนวน 289 คน ในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สถิติไคร้สแคว์ และสถิติการถดถอยโลจิสติก ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 30.47 ± 5.91 ปี ผลการทดสอบความสัมพันธ์กับความตั้งใจโดยใช้สถิติไคร้สแคว์ พบว่าเพศหญิงด้านทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับระดับความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ผลการทดสอบอำนาจการทำนายโดยสถิติการถดถอยโลจิสติกพบว่าทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถ สามารถร่วมกันทำนายความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 74 % ผลการศึกษามี

ข้อเสนอแนะสำหรับสถานประกอบการ โดยควรให้มีการจัดโปรแกรมเพื่อเพิ่มทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมให้แก่พนักงานห้างสรรพสินค้า เพื่อให้มีความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจังและประสบผลสำเร็จตามความตั้งใจมากขึ้น

คำสำคัญ : ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน; ความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์; พนักงานห้างสรรพสินค้า

Abstract

Alcohol is a major cause of death of accidents and other diseases. It was found that the working age group had a higher rate of alcohol drinking than the other groups. This descriptive survey research aimed to examine factors affecting the intention to alcohol withdrawal among the department store employees in Nan province. The theory of planned behavior (TPB) was applied as the study's conceptual framework. The sample consisted of 289 employees those were selected by using stratified random sampling and were randomly recruited according to inclusion criteria. Data were collected in May 2018, by using the structured questionnaires. Data were analyzed by using descriptive statistics, and inferential statistics; Chi square test and multiple logistic regression. The results revealed that most of the employees were male with mean of ages at 30.47 ± 5.91 years. Chi-square test revealed that factors affecting the intention to alcohol withdrawal were female, attitudes, subjective norms and perceived behavioral control (p -value < 0.05). Multiple logistic regression analysis showed that the attitudes, subjective norms, and perceived behavioral control together predicted 74 % of the intention to alcohol withdrawal. These results suggest that administrator of the department store should design a program to increase attitudes, subjective norms and perceived behavior to the department store employees in order to get a success of stop drinking alcohol.

Keywords: theory of planned behavior (TPB); intention to alcohol withdrawal; department store employee

1. บทนำ

ปัจจุบันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นับเป็นปัญหาสำคัญด้านสาธารณสุขระดับโลก และทวีความรุนแรงขึ้นมาก เนื่องจากเป็นเครื่องดื่มที่หาได้ง่ายและนิยมดื่มกันทั่วโลก ทุกเพศ ทุกวัย ข้อมูลการดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรโลกในปี พ.ศ. 2557 ขององค์การอนามัยโลก พบว่าประชากรทั่วโลกมากกว่า

38 % ดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ มีผู้เสียชีวิตจากการดื่มแอลกอฮอล์ทั่วโลก 3.3 ล้านคนต่อปี ประเทศไทยเป็นอันดับที่ 40 ของโลก การสำรวจพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของประชากรไทย พ.ศ. 2557 พบคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 32.3 และกลุ่มวัยทำงาน (25-59 ปี) มีอัตราการดื่มสูงกว่ากลุ่มอื่นคือ ร้อยละ 38.2 ผู้ชายมีอัตราการดื่มสุราสูงกว่าผู้หญิง

5 เท่า คือ ร้อยละ 53.0 [1] เหตุผลจากผู้ที่ยื่นขอติ่มเครื่องติ่มแอลกอฮอล์พบว่าในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครยื่นขอการติ่มสุรามากที่สุด ติ่มเพื่อผ่อนคลายและสังสรรค์กับเพื่อน [2] เมื่อติ่มแล้วทำให้กล้าแสดงออก ติ่มแล้วมีเอกลักษณ์แห่งตน ติ่มแล้วสบายใจ [3] รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายจังหวัด พ.ศ. 2554 พบว่าจังหวัดน่านมีความชุกของนักติ่มในประชากรผู้ใหญ่ (อายุ 20 ปีขึ้นไป) สูงเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศ (ร้อยละ 49.3) และมีสัดส่วนการติ่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี (สุราขาว/สุรากลั่นชุมชน) ในนักติ่มผู้ใหญ่สูงเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศ (ร้อยละ 76.6) (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556) สำหรับกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปี มีอัตราการติ่มมากกว่ากลุ่มอื่น คือ ร้อยละ 34.4 และพบผลสำรวจผ่านโครงการรณรงค์ “ลด ละ เลิก ติ่มเหล้า” โดยโรงพยาบาลน่าน ด้วยการตรวจเอนไซม์ตับของกลุ่มคนทำงานในสถานประกอบการจังหวัดน่าน จำนวน 3,752 คน อายุ 17-65 ปี โดยตรวจในปี พ.ศ. 2556-2558 พบว่าผู้ชายวัยทำงานมีเอนไซม์ตับสูงผิดปกติถึงร้อยละ 33.6 มีสาเหตุเกิดจากการติ่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเกินไป [4] โทษของการติ่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดโรคมากกว่า 60 ชนิด และเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพอันดับที่ 3 ของคนไทย [5] นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ ครอบครัวสังคม และประเทศชาติ

การศึกษาและทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความตั้งใจในการหยุดติ่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว ตลอดจนการถูกเพื่อนชักชวนสำหรับปัจจัยส่วนบุคคล มีการศึกษาถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมในการหยุดติ่มของผู้ติ่มสุราที่กลับไปติ่มซ้ำในโรงพยาบาลอภัยภูธรขอนแก่น ผลการศึกษา

พบว่าผู้ติ่มสุราส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 95.60) อายุ 36-45 ปี (ร้อยละ 36.70) การศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 36.70) ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 31.10) มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 43.40) มีรายได้ต่อเดือน 1,000-10,000 บาท (ร้อยละ 63.30) [6] การศึกษาความสำเร็จในการเลิกสุราของผู้ป่วยสุราที่มีโรคร่วมทางจิตเวช พบว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยและผู้ที่เป็นลูกจ้างที่มีตำแหน่งงานไม่มั่นคง มีภาวะปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม มักเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งทำให้มีการติ่มสุรามากขึ้น [7] นอกจากนี้ยังพบว่ามีผลการวิจัยประสบการณ์การเลิกติ่มสุราอย่างถาวรของผู้เคยติ่มสุราที่เคยเข้ารับการบำบัดที่คลินิกเลิกสุรา โรงพยาบาลพรหมพิราม จำนวน 12 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 35-77 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้างและเกษตรกรรวม ผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 94.70 มีรายได้เฉลี่ย 2,000-5,000 บาทต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่าวิธีที่ทำให้เลิกติ่มสุราอย่างถาวรประกอบด้วยการใช้ครอบครัวเป็นกำลังใจ ใช้ความอดทนและความพยายาม คิดถึงผลด้านบวกจากการเลิกติ่มต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม [8]

เมื่อทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความตั้งใจของบุคคลโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (theory of planned behavior, TPB) โดย ไอเซน [9] กล่าวว่าพฤติกรรมที่บุคคลจะปฏิบัติสำเร็จเกิดจากความตั้งใจในการควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ที่ขัดขวางการปฏิบัติ ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดความตั้งใจที่จะปฏิบัติพฤติกรรมมี 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) ทศคติต่อพฤติกรรม (attitude toward behavior) หรือปัจจัยของแต่ละบุคคล คือระดับผลของการปฏิบัติพฤติกรรม ซึ่งเป็นตัวแปรที่เกิดจากการประเมิน ความรู้สึกทางบวกหรือทางลบของบุคคลต่อความตั้งใจในการเลิกติ่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (2) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subject norm) เป็นปัจจัยทางสังคม คือ เป็นการรับรู้ของบุคคลว่าบุคคล

หรือกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญสำหรับเขา โดยคิดว่าเขาควรหรือไม่ควรปฏิบัติพฤติกรรมนั้น และการรับรู้และ (3) ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (perceived behavior control) คือ การรับรู้ความง่ายหรือความยากของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้นหากบุคคลมีทัศนคติที่ดี การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสูง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองสูง จะทำให้มีความตั้งใจและมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ เช่นเดียวกับความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะในกลุ่มพนักงานห้างสรรพสินค้า หากมีความตั้งใจที่จะเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความรู้ และทัศนคติที่ดี คอยผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความตั้งใจของพฤติกรรม พบว่าความตั้งใจมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม มีผลการศึกษาที่พบว่าผู้ที่มีความตั้งใจไม่สูบบุหรี่จะมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ลดลงและสามารถเลิกสูบบุหรี่ได้ [10] การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความตั้งใจในการหยุดดื่มของผู้ติดสุราที่กลับไปดื่มซ้ำในโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น พบว่าผู้ติดสุราที่กลับไปดื่มซ้ำมีความตั้งใจในการหยุดดื่มสุราเฉลี่ย 55.49 (SD = 15.27) โดยมีความตั้งใจในการหยุดดื่มสุราอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 77.78) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าทัศนคติต่อการดื่มสุรามีความสัมพันธ์ทางลบกับความตั้งใจในการหยุดดื่มสุราอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.22, p < 0.05$) ส่วนการรับรู้ความสามารถตนเองในการหยุดดื่มสุราและการจัดการพฤติกรรมการดื่มสุรามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการหยุดดื่มสุราอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.35, p < 0.01$) ซึ่งยังเป็นปัจจัย

ที่สำคัญในการวางแผนเพื่อช่วยเหลือผู้ติดสุราให้สามารถเลิกดื่มสำเร็จ [6]

สภาพปัญหาและข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าหากบุคคลมีความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก็จะมีประโยชน์ทั้งต่อตนเอง บุคคลรอบข้าง ชุมชน และประเทศชาติ สำหรับกลุ่มพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน ซึ่งมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสังสรรค์หลังเลิกงานและวันหยุดเป็นประจำ มีสถิติการใช้บริการห้องพยาบาลประจำสาขา 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2556-2560) พบว่าเกิดอุบัติเหตุในขณะทำงาน เช่น พลัดตกจากที่สูง บาดเจ็บจากของมีคม หลังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ย 20 รายต่อปี ขาดประสิทธิภาพในการทำงานหลังการดื่มได้แก่ อาการเมาค้าง ปวดศีรษะ วูบ เป็นลม เป็นต้น มากกว่า 20 รายต่อเดือน พบพนักงาน 2 ราย ป่วยด้วยโรคพิษสุราเรื้อรังและดับแข็ง จนไม่สามารถทำงาน [11] การตรวจเอนไซม์ตับของกลุ่มคนทำงานในสถานประกอบการปี พ.ศ. 2556-2558 พบว่าผู้ชายวัยทำงานมีเอนไซม์ตับสูงผิดปกติถึงร้อยละ 33.6 ซึ่งสาเหตุเกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเกินไป และมีผลกระทบต่อสุขภาพโดยตรงต่อผู้ดื่มอย่างมาก [4] รวมถึงผลกระทบต่อต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญและสนใจในการศึกษา รวมทั้งยังไม่มีผู้ศึกษาวิจัยในเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน มีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน โดยประยุกต์ใช้ปัจจัยส่วนบุคคล ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน 3 ปัจจัย ได้แก่ ทัศนคติต่อการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม การเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยผ่านความตั้งใจใน

การปฏิบัติพฤติกรรมการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาร่วมกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมและจัดโปรแกรมเพื่อเพิ่มความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันจะนำไปสู่การเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจัง เพื่อลดผลกระทบต่อภาวะสุขภาพของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่านและในกลุ่มวัยอื่น ๆ รวมทั้งหน่วยงานอื่น ทั้งในจังหวัดน่าน และจังหวัดอื่น ๆ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ ไอเซน [12] มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ (รูปที่ 1)

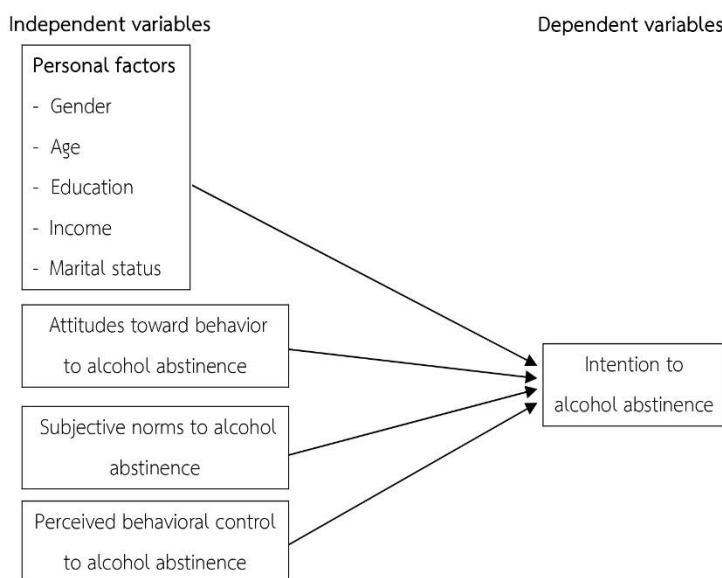

Figure 1 Conceptual framework

4. อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยสำรวจเชิงบรรยาย (descriptive survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่านที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งห้างสรรพสินค้าที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน อำเภอปัว และอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ทั้งหมด 6 แห่ง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน audit [13] หรือคัดกรองการติดสุรา (รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) และอยู่ใน

กลุ่มที่ 1-3 โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size) ด้วยการประมาณค่าสัดส่วนที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน [14] ได้กลุ่มตัวอย่าง 289 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) จากจำนวนพนักงานของห้างสรรพสินค้าในพื้นที่จังหวัดน่าน โดยห้างขนาดกลาง (จำนวนพนักงาน 101-200 คน) จำนวน 4 แห่ง และห้างขนาดเล็ก (จำนวนพนักงานน้อยกว่า 100 คน) จำนวน 2 แห่ง และสุ่มเลือกรายชื่อห้างขนาดกลางด้วยการจับฉลาก 3 ใน 4 แห่ง สุ่มเลือกห้างขนาดเล็กด้วยการจับฉลาก 1 ใน 2 แห่ง รวมทั้งหมดเป็น 4 แห่ง จำนวน 390 คน โดยการกำหนดการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิได้ดังนี้ ห้างสรรพสินค้าเทสโก้โลตัส สาขาน่าน จำนวน 89 คน ห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี สาขาน่าน จำนวน 89 คน ห้างสรรพสินค้าวันรา ไฮเปอร์มาร์ท จำนวน 74 คน ตลาดโลตัส สาขาอำเภอปัว จำนวน 37 คน รวมทั้งสิ้น 289 คน

โดยมีเกณฑ์การคัดเข้า คือ สามารถสื่อสารพูด อ่าน เขียนภาษาไทย รู้เรื่องและเข้าใจดี ไม่มีอาการเมาสุรา (alcohol intoxication) ผ่านการคัดกรองการติดสุรา (รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) หรือ (audit) อยู่ในเกณฑ์กลุ่มที่ 1-3 ส่วนเกณฑ์การคัดออก คือ มีอาการไม่สุขสบาย เช่น ปวดศีรษะ เป็นไข้ ที่ทำให้ไม่สามารถตอบแบบสอบถาม ไม่สมัครใจเข้าร่วมทำแบบสอบถามงานวิจัย และมีคะแนนการคัดกรองสุรา (รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) หรือ (audit) เท่ากับ 0 คะแนน และกลุ่มที่ 4 คะแนนมากกว่า 20 ขึ้นไป

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามทั้งหมด ปรับปรุงและพัฒนาจากการทบทวนเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน แบ่งการ

เก็บข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้

4.2.1 ส่วนที่ 1 แบบคัดกรองการติดสุรา (รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) แบบประเมินการติดสุรา (รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) (alcohol use identification test หรือ audit) [13] ทั้งหมด 10 ข้อ คะแนน 36 คะแนน เพื่อประเมินลักษณะของผู้ติดสุร่าอยู่ในกลุ่มที่ดื่มสุราแบบใด

4.2.2 ส่วนที่ 2 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงและพัฒนาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ทั้งหมด 87 ข้อประกอบด้วย

(1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 9 ข้อ

(2) แบบสอบถามทัศนคติต่อการปฏิบัติพฤติกรรม เป็นมาตรวัดความแตกต่างแห่งความหมายของออสกูด จำนวน 40 ข้อ

(3) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครอบครัวและเพื่อน เป็นแบบมาตรวัดลิเคิร์ท (Likert scale) 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ

(4) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม เป็นแบบมาตรวัดลิเคิร์ท 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

(5) แบบสอบถามความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรม เป็นแบบมาตรวัดลิเคิร์ท 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของผู้ทรงคุณวุฒิ (scale-level CVI/Ave) = 0.94 วิเคราะห์หาค่าความ

เชื่อมั่น (reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) [15] ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติต่อการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ = 0.97 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ = 0.95 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ = 0.96 และความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรมการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ = 0.95

4.3 การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยได้รับอนุมัติการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หนังสือรับรองเลขที่ 012/2561 ผู้วิจัยจัดทำเอกสารแนะนำตนเอง เอกสารชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งแนบเอกสารพิทักษ์สิทธิ โดยอธิบายให้ทราบถึงสิทธิที่จะปฏิเสธการเข้าร่วม หรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัย ได้เมื่อต้องการทันทีโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ และให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยตนเอง โดยข้อมูลทั้งหมดที่ได้จะเก็บไว้เป็นความลับ การวิเคราะห์ผลการวิจัยและแสดงผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น และจะทำลายเอกสารทั้งหมดเมื่อผู้วิจัยได้มีการนำเสนอผลงานวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

4.4 วิธีการเก็บข้อมูล

จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการเก็บข้อมูลกับพนักงานห้างสรรพสินค้าที่ยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลบันทึกข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งมีรายละเอียดของสถิติที่ใช้ดังต่อไปนี้

4.5.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ครอบครัว สถานภาพการสมรส โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.5.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ครอบครัว สถานภาพการสมรส ทัศนคติต่อการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติ Chi-square

4.5.3 วิเคราะห์ปัจจัยทำนายระหว่างตัวแปรทำนาย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ครอบครัว สถานภาพการสมรส ทัศนคติต่อการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (multiple logistic regression)

5. ผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

การเก็บข้อมูลในพนักงานห้างสรรพสินค้าจำนวน 289 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 169 คน (ร้อยละ 58.5) อายุเฉลี่ย 30.47 ± 5.91 ปี มี

สถานภาพสมรสคู่มากที่สุด (ร้อยละ 54.7) จบการศึกษาระดับ ปวช./ปวส./อนุปริญญา (ร้อยละ 55.4) มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท (ร้อยละ 56.4) มีระยะเวลาที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มานานเฉลี่ย 12.51 ± 5.59 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก 17.61 ± 3.58 ปี โดยความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 12 เดือนที่ผ่านมา พบว่าดื่มมากที่สุด 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 34.3) รองลงมาคือ ดื่มน้อย 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 21.5) นอกจากนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 49.5) มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูง (ร้อยละ 79.6) มีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูง (ร้อยละ 68.5) และมีความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูง (ร้อยละ 74)

5.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผลการทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติ Chi-square test พบว่าเพศ ทัศนคติต่อการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กับระดับความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.01$) (ตารางที่ 1)

5.3 ปัจจัยทำนายความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน

ผลการทดสอบปัจจัยทำนายความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก พบว่าทัศนคติต่อพฤติกรรมกรรมการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมร่วมกันทำนายความตั้งใจได้มากถึง 74 % แสดงให้เห็นว่าทั้ง 3 ตัวแปร มีความสำคัญที่จะส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยพบว่าทัศนคติต่อพฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจและสามารถทำนายความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) โดยกลุ่มที่มีทัศนคติต่อพฤติกรรมสูงจะมีความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มที่มีทัศนคติต่อพฤติกรรมต่ำถึง 1.03 เท่า ($OR = 1.03, CI = 1.02-1.05$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจและสามารถทำนายความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) โดยกลุ่มที่มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสูงจะมีความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มที่มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่ำถึง 1.09 เท่า ($OR = 1.09, CI = 1.03-1.15$) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจและสามารถทำนายความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) โดยกลุ่มที่มีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมสูงจะมีความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มที่มีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมต่ำถึง 1.15 เท่า ($OR = 1.15, CI = 1.05-1.26$) ดังตารางที่ 2

Table 1 Relationship between factors and intention to alcohol abstinence.

Factors	Total (n = 89) n (%)	Intention to alcohol abstinence		χ^2	p-values
		Low (n = 75) n (%)	High (n = 214) n (%)		
Gender					
Male	169 (58.5)	58 (34.3)	111 (65.7)	14.83	<0.001*
Female	120 (41.5)	17 (14.2)	103 (85.8)		
Age (years)					
<35	237 (82.0)	58 (24.5)	179 (75.5)	1.49	0.221
≥35	52 (18.0)	17 (32.7)	35 (67.3)		
(Mean = 30.47, S.D. = 5.91, Min = 19, Max = 54)					
Education					
Lower than high school	68 (23.5)	13 (19.1)	55 (80.9)	4.16	0.125
Diploma	160 55.4)	49 (30.6)	111 (69.4)		
Bachelor	61 (21.1)	13 (21.3)	48 (78.7)		
Income (baht)					
<10,000	52 (18.0)	11 (21.2)	41 (78.8)	0.87	0.647
10,001-20,000	224 (77.5)	61 (27.2)	163 (72.8)		
>20,001	13 (4.5)	3 (23.1)	10 (76.9)		
Marital status					
Singer	131 (45.3)	32 (24.4)	99 (75.6)	0.29	0.590
Couple	158 (54.7)	43 (27.2)	115 (72.8)		
Attitudes toward behavior to alcohol abstinence					
Low	7 (2.4)	5 (71.4)	2 (28.6)	55.74	<0.001
Moderate	143 (49.5)	61 (42.7)	82 (57.3)		
High	139 (48.1)	9 (6.5)	130 (93.5)		
Subjective norms to alcohol abstinence					
Moderate	59 (20.4)	33 (55.9)	26 (44.1)	34.68	<0.001*
High	230 (79.6)	42 (18.3)	188 (81.7)		
Perceived behavioral control to alcohol abstinence					
Moderate (23.4-36.6)	91 (31.5)	48 (52.7)	43 (47.3)	49.63	<0.001*
High (36.7-50.0)	198 (68.5)	27 (13.6)	171 (86.4)		

*Statistic significant at p-value < 0.05

Table 2 Relationship between predictive factors and Intention to alcohol abstinence by multiple logistic analysis

Predictive factors	Coefficient (β)	SE (β)	OR	95 %CI	p-value
Attitudes toward behavior to alcohol abstinence	0.032	0.007	1.03	1.02-1.05	<0.001*
Subjective norms to alcohol abstinence	0.084	0.027	1.09	1.03-1.15	0.002*
Perceived behavioral control to alcohol abstinence	0.138	0.045	1.15	1.05-1.26	0.002*
Constant	1.048	0.134	2.85		

Nagelkerke R square = 0.507; predictive power = 74.0 %

6. การสรุปและอภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้า ในจังหวัดน่าน โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ในพนักงานจำนวน 289 คน ผลการทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจโดยใช้สถิติไคว์สแควร์ พบว่าเพศหญิง ทักษะคิด การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับระดับความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอภิปรายผลดังนี้

เพศหญิงจะมีระดับความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าเพศชาย พบว่าทัศนคติต่อการดื่มสุราของผู้หญิงในสังคมไทยตั้งแต่โบราณ มีบทบาทหน้าที่ที่ต้องดูแลครอบครัว การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะในที่สาธารณะเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมตามจารีตประเพณี [16]

ทัศนคติต่อพฤติกรรมกับความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กับระดับความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้เนื่องจากทัศนคติต่อพฤติกรรม คือ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยตนเองว่าดีหรือไม่ดีต่อตนเอง การศึกษานี้พบว่าทัศนคติต่อพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้า โดยเมื่อมีทัศนคติต่อพฤติกรรมสูงก็จะมีความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงและประสบผลความสำเร็จสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประภา และอุษา [17] ที่ศึกษาปัจจัยทำนายความตั้งใจไม่ดื่มสุราของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งพบว่าเจตคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจไม่ดื่มสุราอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.01)

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กับระดับความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ ไอเซน [9] ที่กล่าวว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ โดยมีกลุ่มอ้างอิงเป็นตัวกำหนดที่สำคัญประการหนึ่งของความตั้งใจที่จะปฏิบัติสิ่งนั้น ๆ ของบุคคล และบุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่ก็ตาม เมื่อบุคคลนั้นได้ประเมินผลของการกระทำนั้นในทางบวก และบุคคลนั้นเชื่อว่าการคล้อยตามมีความสำคัญต่อการกระทำหรือปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ซึ่งก็คือเพื่อนและคนในครอบครัวที่มีความสำคัญต่อกลุ่มตัวอย่างนั่นเอง การศึกษานี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับครอบครัว เมื่อเห็นว่าควรลด ละ เลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในทางตรงกันข้ามก็พบว่าในกลุ่ม

เพื่อน หากตนเองเลิกดื่มจะรู้สึกว่าเป็นไม่อยากคบหา
ขาดสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประภา และ
อุษา [17] ที่ศึกษาปัจจัยทำนายความตั้งใจไม่ดื่มสุรา
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง
ทางภาคใต้ของประเทศไทย พบว่าการคล้อยตามกลุ่ม
อ้างอิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจไม่ดื่มสุรา
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าการคล้อย
ตามกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลิกดื่ม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้า โดย
สรุปได้ว่ากลุ่มเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนในที่ทำงานและ
ครอบครัวมีผลอย่างมากต่อความตั้งใจในการปฏิบัติ
พฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม
กับความตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มี
ความสัมพันธ์กับระดับความตั้งใจในการเลิกดื่ม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุก
มา [18] ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการบำบัดความคิด
และพฤติกรรมร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อ
ความพร้อมที่จะป้องกันการติดเชื้อและพฤติกรรมที่ไม่
ติดเชื้อของผู้ป่วยสุรา พบว่าแรงสนับสนุนทางสังคม
สามารถสร้างความพร้อมภายในจิตใจของผู้ป่วยในการ
ป้องกันการติดเชื้อ โดยทำให้ผู้ป่วยสุรามีความตั้งใจใน
การป้องกันการติดเชื้อและการรับรู้ความสามารถของ
ตนเองในการป้องกันการติดเชื้อมากขึ้น ซึ่งทฤษฎี
พฤติกรรมตามแผนนั้นพบว่าการรับรู้ความสามารถของ
ตนในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ การรับรู้
ความสามารถของบุคคลและผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ว่าตนเองจะสามารถหยุดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก
น้อยเพียงใด เช่น มีความอดทน อุตสาหะ ไม่ท้อถอย
ง่ายต่อการแสดงความสามารถของตนเพื่อที่จะหยุดดื่ม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งหมดจะส่งผลต่อความตั้งใจใน
การปฏิบัติพฤติกรรมในการเลิกดื่มสุราได้อย่างจริงจัง โดย
มีเป้าหมายในการเลิกดื่มสุราที่ชัดเจนมากขึ้น อันมีผล

มาจากการมีทัศนคติที่ดีที่คอยผลักดันให้เกิดความตั้งใจ
ในการปฏิบัติพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
ได้แก่ ครอบครัว และเพื่อน รวมถึงการรับรู้ความ
สามารถในการควบคุมพฤติกรรมในการเลิกดื่มสุราอย่าง
ชัดเจน

นอกจากนี้ผลการศึกษาปัจจัยทำนายความ
ตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงาน
ห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน พบว่าทัศนคติต่อ
พฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การ
คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกดื่มเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ และการรับรู้ความสามารถในการควบคุม
พฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถ
ร่วมกันทำนายความตั้งใจและสามารถทำนายความ
ตั้งใจในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงาน
ห้างสรรพสินค้า 74 % ซึ่งสามารถอภิปรายผลการ
ศึกษาดังนี้

ทัศนคติต่อพฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์สามารถทำนายความตั้งใจในการเลิกดื่ม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าใน
จังหวัดน่าน สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรเมศวร์
และคณะ [19] ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่ม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย
จังหวัดปทุมธานี นักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติ
ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูง มีโอกาสที่จะดื่ม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ย
ด้านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่ำ 1.96
เท่า ทั้งนี้อาจเนื่องจากเมื่อบุคคลมีความเชื่อว่าการ
ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ นำไปสู่ผลในทางบวก บุคคลจะ
มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติพฤติกรรมส่งผลให้เกิดความ
ตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งกลุ่มพนักงาน
ห้างสรรพสินค้าที่ศึกษาคั้งนี้ก็มีความสอดคล้องกัน
โดยเมื่อพนักงานมีคะแนนทัศนคติในระดับปานกลาง
ขึ้นไป สามารถนำไปสู่ผลในทางบวกในการปฏิบัติพฤติ

กรรมการเลิกตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มากยิ่งขึ้น

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจและสามารถทำนายความตั้งใจในการเลิกตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประภา และอุษา [16] ที่ศึกษาปัจจัยทำนายความตั้งใจไม่ดื่มสุราของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศไทย พบว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจไม่ดื่มสุราอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้สามารถอธิบายได้จากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนนั้น การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง คือ การรับรู้บรรทัดฐานของสังคมหรือความเชื่อของบุคคลอื่นว่ามีผลต่อการกระทำของบุคคลหรือของตนเอง ซึ่งการรับรู้นี้ได้รับอิทธิพลจากบุคคลสำคัญรอบ ๆ ตัวว่ากลุ่มบุคคลนั้นมีความสำคัญต่อตนเอง โดยการทบทวนวรรณกรรมพบว่าในผู้ที่ติดสุราและอยากเลิกสุราอย่างจริงจังและถาวร ได้แก่ ครอบครัว คู่รัก เพื่อน เป็นต้น การศึกษาครั้งนี้กลุ่มที่ศึกษามี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครอบครัว ซึ่งหมายถึงพ่อแม่ ภรรยาสามี บุตร และกลุ่มเพื่อน สามารถสรุปว่ากลุ่มเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนในที่ทำงานและกลุ่มครอบครัวมีผลอย่างมากต่อความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรมในการเลิกตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในกลุ่มพนักงานห้างสรรพสินค้า และมีความสอดคล้องตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ซึ่งมีความสอดคล้องโดยเมื่อพนักงานมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในระดับสูงสามารถนำไปสู่ผลในทางบวกต่อการปฏิบัติพฤติกรรมในการเลิกตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มากยิ่งขึ้น

การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมในการเลิกตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจและสามารถทำนายความตั้งใจในการเลิกตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของพนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภา [6] ที่

ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความตั้งใจในการหยุดตีของผู้ติดสุราที่กลับไปดื่มซ้ำในโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น พบว่าการรับรู้ความสามารถตนเองในการหยุดตีสุราและการจัดการพฤติกรรมกรรมการตีสุรามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการหยุดตีสุราอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งยังเป็นปัจจัยที่สำคัญในการวางแผนเพื่อช่วยเหลือผู้ติดสุราให้สามารถเลิกตีสำเร็จ สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่กล่าวว่าการรับรู้ความสามารถของตนในการเลิกตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ คือ การรับรู้ความสามารถของบุคคลและผู้ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ว่าตนเองจะสามารถหยุดตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มากขึ้นเพียงใด เช่น มีความอดทน อุตสาหะ ไม่ท้อถอยง่ายต่อการแสดงความสามารถของตนเพื่อที่จะหยุดตีเครื่องตีแอลกอฮอล์โดยหมดจะส่งผลต่อความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรมในการเลิกตีสุราได้อย่างจริงจัง โดยมีเป้าหมายในการเลิกตีสุราที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องโดยเมื่อพนักงานมีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมในระดับสูง สามารถนำไปสู่ผลในทางบวกต่อการปฏิบัติพฤติกรรมในการเลิกตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มากยิ่งขึ้น อันมีผลมาจากการมีทัศนคติที่ดีที่คอยผลักดันให้เกิดความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ได้แก่ ครอบครัว และเพื่อน รวมถึงการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมในการเลิกตีสุราอย่างชัดเจน

7. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

7.1.1 ควรจัดโปรแกรมเพื่อเพิ่มทัศนคติต่อการเลิกตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ เช่น การปรับเปลี่ยนทัศนคติเชิงบวกในการเลิกตี ค้นหาโทษของเครื่องตีแอลกอฮอล์ คิดเสมอว่าเราทำได้ หากระงับไว้ 1 ใบเมื่ออยากซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์ ให้นำเงินใส่กระปุก

ไว้ ทุก ๆ 1 เดือน สามารถเปิดกระปุกเพื่อเดือนตัวเองจนกว่าจะเลิกดื่มได้สำเร็จ

7.1.2 ควรจัดโปรแกรมสอดคล้องกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การศึกษานี้ คือ กลุ่มครอบครัวและเพื่อน ส่วนสถานประกอบการควรจัดให้มีโครงการในกลุ่มเพื่อนพนักงาน เช่น โครงการเพื่อนช่วยเพื่อนในการลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการใช้ตัวแบบให้กำลังใจ ให้รางวัลเมื่อเลิกสำเร็จ หรือโครงการกิจกรรมออกกำลังกายประเภทต่าง ๆ หลังเลิกงานหรือยามว่าง แทนการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอาจจัดโครงการแข่งขันกีฬา ด้านสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุก 1-3 เดือน

7.1.3 ควรจัดโปรแกรมเพื่อเพิ่มการรับรู้ความสามารถ โดยสร้างความเชื่อมั่นเสมอว่าไม่มีอะไรยากเกินกว่าที่จะทำได้ จัดทำโครงการเลิกดื่มสุรา (รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) นำพาชีวิตเป็นสุข โดยมีกิจกรรมชมเชยความดีและมอบของรางวัล เพื่อตอบสนองความตั้งใจและในการเลิกดื่มอย่างจริงจัง เช่น มอบใบประกาศคุณความดี ดิบบอร์ดประชาสัมพันธ์ เพื่อยกย่อง 1 ปี ให้รางวัลและเป็นตัวแบบที่ดีในสถานประกอบการ เป็นต้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการสำรวจกลุ่มพนักงานในสถานประกอบการอื่น ๆ กลุ่มอาชีพที่ใช้แรงงานอื่น ๆ เช่น กรรมกร กลุ่มอาชีพอื่น และกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมความตั้งใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

7.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความตั้งใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้ได้ผลหรือรายละเอียดเชิงลึก สำหรับเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมความตั้งใจเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจังและถาวร

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ พนักงานห้างสรรพสินค้าในจังหวัดน่าน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ หัวหน้าฝ่ายบุคคล ผู้จัดการห้างสรรพสินค้า ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้

9. References

- [1] National Statistical Office, 2015, Summarizing the Important Results of the Survey of Smoking and Alcohol Drinking Behavior of the Population 2014, Report, Social Statistics Group Social Statistics Bureau National Statistical Office, Bangkok, 10 p. (in Thai)
- [2] Poljang, K., 2011, Factors Influencing Alcohol Consumption of Undergraduate Students in Bangkok University of the Thai Chamber of Commerce. (in Thai)
- [3] Thaksapol, T., 2013, Alcohol Consumption Situation and Impacts in Thailand, Graphico Systems, Nonthaburi. (in Thai)
- [4] Thai Health Promotion Foundation, Survey Results of the Campaign to Reduce and Stop Drinking Working Group in Nan Province, 2013-2015, Available Source: <https://www.thairath.co.th/content/996924>, March 25, 2018. (in Thai)
- [5] Centre for Alcohol Studies, 2013, Alcohol Consumption Situation and Impact in Thailand in 2013, Office of International Policy Development, Ministry of Public Health, Bangkok. (in Thai)
- [6] Akhajan, S., 2016, Factors Associated with

- Intention to Alcohol Abstinence Among Persons with Relapsed Alcohol Dependence, Master's Thesis, Department of Mental Health and Psychiatric Nursing, Faculty of Nursing, Burapha University, Chonburi.
- [7] Penpuk, D. , 2013, Success in alcohol abstinence from alcohol patients with psychiatric disorders, J. Psych. Nurse Men. Health 27(1): 1-15. (in Thai)
- [8] Tohron, P., 2008, Experience of Abstinence from Drinking Permanently of Alcoholics, Naresuan University, Phitsanulok.
- [9] Ajzen, 2006, From Intention to Action: Theory of Planned Behavior, Available Source: <http://people.umass.edu/ajzen/tpb.html>, December 20, 2017. (in Thai)
- [10] Naralak, U. , Waraporn, C. and Rucha, P., 2012 , Attitude subjective norms and perceived self-efficacy in self-control on smoking intention of adolescents, J. Nurs. Sci. Chulalongkorn Univ. 24(2): 92-102. (in Thai)
- [11] Nursing Room Statistics Tesco Lotus Nan Branch, 2017 , Summary of Statistics for the Use of Nursing Rooms Tesco Lotus Nan Branch, 2013-2017, Tesco Lotus, Nan Branch, Nan Province. (in Thai)
- [12] Ajzen, 1991, Theory of planed behavior, organizational behavior and human decision, Process 50: 179-202.
- [13] Paritart, S. and Phannapa, K., 2009, Alcohol Abuse Assessment Model: Guidelines for Primary Care Hospitals, 2nd Ed., System Development Plan, Model and Method of Treatment for People with Integrated Alcohol Consumption Problems, Chiang Mai. (in Thai)
- [14] Cochran, W.G., 1963, Sampling Techniques, Wiley, New York.
- [15] Cronbach, L.J., 1963, Course improvement through evaluation, Teach. Coll. Rec. 64: 672-683.
- [16] Pimphimol, W., 2012, A Woman Addicted to Alcohol by Dr. Pimphimol Wongchay, Available Source: http://www.sri.cmu.ac.th/~srilocal/drugs/blog.php?action=read&blog_id=39, June 1, 2018.
- [17] Prapa, Y. and Usa, C. , 2012, Factors predicting non-alcohol drinking intention of undergraduate students in a university in Southern Thailand, J. Publ. Health 45(2): 171-188. (in Thai)
- [18] Sukuma, S., 2010, Effects of Cognitive and Behavioral Therapy Programs together with Social Support with Readiness to Prevent Recurrence and Non-repetitive Behavior of Alcohol Patients, Ph.D. Thesis, Srinakharinwirot University, Bangkok.
- [19] Suramee, H. , Rattana, L. and Ramida, S. , 2017, Factors influencing alcohol drinking of high school students Pathum Thani Province, Thai J. Sci. Technol. 6: 1-10. (in Thai)